

Commemoratio

Hermán M. János

Nagyvárad/Zwolle

Dávid Gyula kézfogása

A 110 éve született d. dr. Dávid Gyula* emlékére

Aki az eke szarvára veti a kezét, ne nézzzen hátra!

Ekként szólt hozzám dr. Dávid Gyula rektor úr 1966 októberében az akadémiai istentisztelet előtt, amikor a fogadalomtételre felsorakozott elsőéveseket fogadta a Kolozsvári Teológia tanácstermében. Kezet nyújtott és hozzátette: „Majd olvassa el a Lukács evangéliumának kilencedik fejezetéből a Jézus követéséről szóló verseket, mert maga jó eredménnyel érettségizett és reméljük, hogy valóban lelkész akar lenni, és nemcsak egy esztendőre szeretne körülnézni, azért, hogy jövőre tovább álljon.” A beíratkozást megelőzően ugyanis ki kellett tölteni egy kérdőívet, amelyen feltüntettem, hogy a galaci élelmiszeripari kémia szakra felvételiztem.

Ez a figyelmeztetés, amely azóta is kíséri életemet, pontosan így hangzik a Lk 9,62-ben: *Valaki az eke szarvára veti kezét, és hátra tekint, nem alkalmas az Isten országára.* Magyaráznom sem kell, hogy a vesékbe látó nagy úriember mély benyomást tett rám, a félreérthetetlen jézusi tanítás súlyát pedig fizikai tekintetben már ismertem, hiszen István öcsémmel mi szántottuk a családi kertek maradékát, s tudtam, mit jelent nyilalló derékkal tartani az ekét. Amint Horváth István professzor úr megtanított a bibliai gö-

* D. dr. Dávid Gyula (Komolló, 1902. szeptember 6. – Kolozsvár, 1987. november 14.) Zalán közsegyben végezte elemi tanulmányait, majd a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégiumban érettségizett (1920). Teológiai tanulmányait a Kolozsvári Teológiai Fakultáson végezte (1921–1925). Segédlelkész a kolozsvár-alsóvárosi gyülekezetben volt (1925–1926) Vásárhelyi János lelkész-esperes mellett, majd tanulmányi útra ment Bázalbe, ahol Barth, Thurneysen és Cullman szelleme hatott reá. 1927-ben házasságot kötött Imre Idával (1903–1995). Gyermekük: Gyula (sz. 1928), Klára (sz. 1930), László (sz. 1932), Lajos (sz. 1938), Anikó (sz. 1941) és István (sz. 1949).

1927 augusztusától a háromszéki Árapatakon szolgált 11 esztendő. 1935-ben középiskolai vallásánári vizsgát tett *A gyermek fegyelmzése a középiskolában* című, kitüntetett szakértekezése alapján, 1936-ban pedig teológiai magántanári címet szerzet a rendszeres teológia szakcsoportban. (Magántanári dolgozatának címe: *A közösségi élet etikája*.) 1938 májusától 1958-ig Székelyudvarhelyen volt lelkipásztor, és 1949-től az Udvarhelyi Egyházmegye esperese is. Doktori fokozatot a kolozsvári Teológián szerzett 1950-ben (*A keresztység sákramentuma*).

1953-tól egyházkerületi főjegyzői megbízatást viselt. 1959-től a kolozsvár-belvárosi gyülekezetben végzett lelkipásztori szolgálatot, és ugyanettől az évtől lett a *Református Szemle* főszerkesztője 1972-ig. Vásárhelyi János püspök 1960-ban bekövetkezett halála előtt és után reá hárul a csaknem teljes püspöki hatáskör gyakorolása. Az Erdélyi Református Egyházban a 18. század elejétől állandósult az a szukcessziós gyakorlat, hogy az egyházkerületi főjegyzőt a majdani püspöknek választották. Ezért – és érdemei ismeretében is – a református egyház testületei őt tekintették megválasztandó püspökjelöltnek. Megválasztására mégsem kerülhetett sor az állami hatóságok közbelépése miatt, s így 1963-tól 1973-ig, nyugdíjba vonulásáig ismét csak főjegyzői hivatalt láthatott el. 1966–1973 között a Kolozsvári Protestáns Teológia rektora is volt. Amikor kibúcsúzott innen, a hallgatók hosszu tapssal fejezték ki rektoruk és az Erdélyi Református Egyház „koronázatlan püspöke” iránt érzett tiszteletüket és őszinte ragaszkodásukat. 1970-ben a Bázeli Teológia *dr. honoris causa* címmel tüntette ki. (*Szerk.*)

rög nyelv olvasására, rögtön memorizáltam ezt az ígeverset görögül, és Róm 8,13-at is: *Senkinek semmi-vel ne tartozzatok, hanem csak azzal, hogy egymást szeres- sétek, mert aki szereti a felebarátját, a törvényt betöltötte.*

E prófétai-vezérigés találkozásig csak egyszer láttam és hallottam az új rektorunkat emberközeli- ből, akkor, amikor az úrvacsorával élő drága nagy- szüleimet kereste fel a Farkas utca 29 szám alatt. (Czira nagymama, helyhezkööttsége ellenére szo- rosan tartotta a kapcsolatot a templomba járókkal, a Dávid Gyula és a László Dezső prédikációit szeret- te hallgatni magnófelvételtől.)

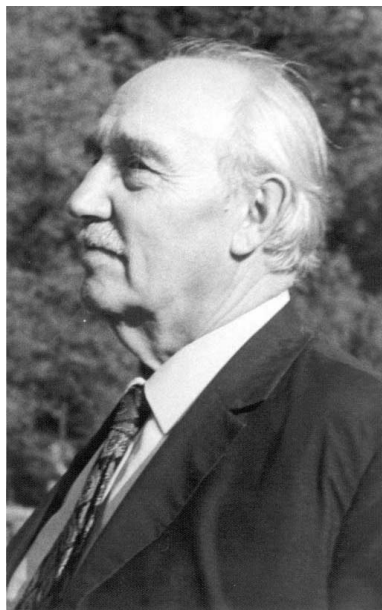
Láncszemként fűzhetném a dr. Dávid Gyulához kapcsolódó kedves családi történeteket. Feleségével, Ida nénivel együtt a Margit néném, Bözsi néném és Édesanyám nagy felkarolói voltak Székelyudvar- helyen. Czira Margit az 1941–1942-es tanévben pél- dául száz pengő segélyben részesült az ajánlásuk nyomán. Vagy sorolhatnám a tőle hallott emlékeit Ravasz Lászlóról, Makkai Sándorról, Tavaszy Sándorról, Vásárhelyi Jánosról, Horváth Lászlóról, Orth Imréről vagy éppen- séggel a Czira családról. (Orth Imre biharpüspöki gyülekezetében is szolgált 1956 táján, amiről úgy tudok, hogy amikor az Orth Imre szolgálati naplóját forgattam, melyet csa- ládja a nagyváradi KREDOK részére ajándékozott, feltűnt, hogy egy későbbi házkutatás napján Orth Imre görög betűkkel írta be ezt: Σεκουριτάτη.)

Dávid Gyula humoráról máig is regélnek, engem is megrézfált, amikor a szebeni ta- nulmányi évem előtt vizsgát kellett tennem német nyelvből. Legalább kétezer német szó jelentését ismertem, de mégsem tudtam megbirkózni azzal a kérdéssel: hogy lehet lefordítani németre: kétkerekű talicska?

Kifordított helyzetekben is sziporkázott. Hollandiába megüzente és ezáltal meg- mentette azt a történetet a csauseszкус időkből, hogy amikor egyszer Tőkés Istvánnal éppen valami csomagok átvételekor találkoztak a vámnál, megjegyezte: olyan szépen összegyűltünk és annyian vagyunk, hogy istentiszteletet is tarthatnánk e helyen.

Teológiai kirándulások, gyülekezeti vizitációk, svájci és hollandiai kapcsolatok ada- tait szintén jegyzetelhetném. Könyvek és kéziratok sorsáról is írhatnék a hozzá vezető szálak nyomán. Talán már részletesen papírra vetette valaki, vagy legalábbis ecsetelni fogja a közeljövőben Dávid Gyula és Ida néni szíves vendéglátásainak hangulatait, amikor gyakran – Klaas Eldering szerint inkább sokszor – hívták az asztalukhoz a hol- landiai vendégdiákokat.

Most azonban úgy érzem, hogy mégis személyes tapasztalataimból kell mérítenem, mert őt nemcsak az én időm bölcs rektoraként tartjuk számon, hanem úgy is, mint aki az ifjúság pártfogója volt, s mint aki szövetségeseket és megoldásokat keresett nehéz helyzetekben. Így támogattott engem is atyailag pályafutásom kezdetén és a továbbkép- zésében, az adott körülmények között pedig, ahogy lehetett, gazdaként védte Teoló- giai Intézetünket, amelyet – hangsúlyozom – „a mi időnkben” az előtérből és háttérből együtt kormányzott Juhász Istvánnal, Borbáth Dániellel, Erdő Jánossal, Geréb Pállal, Mózes Andrással, Nagy Józseffel.

Sátán ide lenorá! Édesapám foglalta így össze a másnapi helyzetet a rektori szobában, amikor a főtitkár két-három percenként valamilyen ürüggyel zavarta a társalgásukat. Pitilu szigetén, a Molnár Mária által tartott istentiszteleten Lomon József azt kiáltotta: „Sátán ide lenorá”. Tudniillik arra fel, hogy a sátorba bekúszott egy kígyó, esetünkben a főtitkár, akit a sajátos humorú rektor helyben megleckéztetett. Az egyre hangosodó beszélgetés lendületét azzal fokozta, hogy lábujjhegyen az ajtóhoz ment, hirtelen mozdulattal kinyitotta, és a majdnem bedőlő főtitkárnak azt mondta, hogy tudomása szerint ő és a vendégei semmit sem veszítettek el. Ezzel mintegy jelezte, hogy lássuk: tisztában van azzal, hogy ki ellenőrzi a dolgozószobáját, a folyosót, a telefont és az aktákat.

Hallottuk a váratlan rektori kinevezése körüli furcsaságokat, és az idők távlatából valami olyasfélére emlékszem, hogy a megbízólevele egyelőre egy kétsoros, telefonon közölt bukaresti felkérés volt. Ennek alapján nem lehetett tudni, hogy milyen periódusra szólt az a rendkívüli kinevezés, amelyet éppen olyan „smekherül” vonhattak is vissza. Arra viszont határozottan emlékszem, hogy dr. Juhász István professzor úrnak a rektori tisztségről való leváltásához néhány alias-aljas diák is hozzájárult – hazug vádak alapján. A rektor úr még aznap délben megkérdezte, hogy meggondoltam-e a posztai szolgálat vállalását, miközben a zárt titkári ajtó felé nézett. Odafordult és visszafordult, ellenőrizte, hogy értem-e a jelbeszédet. Ugyanis a bentlakási hagyomány szerint mindig az elsőévesek legmagasabbika végezte egy évig a levelek kiosztását, lehetőleg az ebéd idején. Meghagyta, hogy bármilyen rendellenesség esetén értesítsem, és elbocsátó kézfogásával bizalmaskodás nélkül jelezte, hogy megbízik bennem.

Mi, a diákok, őszintén tiszteltük és világosan láttuk, hogy jóllehet katedra nélküli, de hiteles professzor, aki rektori és lelkipásztori szolgálatával valóban emelni igyekezett erdélyi Anyaszentegyházunk egyik legfontosabb intézményének hitéletét és tudományos színvonalát.

Skariczázás

Másodéves korunkban dr. Dobri János keresztapaságával „megalakult” a kerekdombi gyülekezethez kötődő „Gyüvisz”, azaz gyülekezeti villámszolgálat. Szigorúan figyelők azonban bemértek, és a hojnarezkánusi hivatal, vagyis a kolozsvári vallásügyi főfelügyelőség ügyet kreált abból, hogy vasárnap délután a teológiai hallgatók egy csoportja istentiszteleteken és szeretetvendégségeken vesz részt.

A reformáció ünnepének nagyhatén dr. Bíró Mózes lelkipásztor a hidelvei szószeréről hirdetett meg előadás-sorozatot a magyar reformátorokról. Szakkönyveket a főkönyvtárostól kértünk, akinek a hamvasan behízeltő kérdezősködésére, hogy miért is foglalkozunk intenzíven ezekkel a személyiségekkel, mi örömmel újságoltuk, hogy ifjúsági előadóként hívtak meg bennünket. Álmunkban sem gondoltunk arra, hogy valami bajunk eshet a 16. század magyar teológusai és eseményei miatt, vagy hogy a megbízó lelkészeknek és a rektornak is kellemetlensége származhat e nemes szándék és terv kivitelezéséből. Dévai Bíró Mátyás, Kálmáncsehi Sánta Márton, Szegedi Kis István, Skaricza Máté és Méliusz Juhász Péter munkásságáról Bak Áron, Juhász Tamás, Pályi Béla és Raduch Zsolt társaságában írtunk előadásokat, amelyeket a főtitkár az inspektorra hivatkozva kért be tőlünk, és mi ezt megtagadtuk. Haddelhadd helyzet alakult ki, amely kész tények elé állította Dávid Gyula rektor urat. Mózsi bácsi hiába kérte a hivataloktól az engedélyt, mindenünnen elutasították, beleértve a püspököt is.

A főtitkár azt kiabálta feléje a lépcsőn, hogy már kezdetben súlyos áthágást követtünk el, mivel nem kértünk engedélyt az évfolyamfelelős tanártól, és hogy az ő jóváhagyása nélkül ki sem léphetünk az internátusból. Minket dühített ez, és lesz, ami lesz alapon kihallgatást kértünk, hiszen a szemünkben ezzel a világ legártalmatlanabb „fellépés”-ét tiltották meg.

A rektor úr csoportosan a tanácsterembe invitált, az ajtókat nyitva hagyta, hogy előre éreztesse a gyors végzést. Sorra meghallgatott, aztán feddés nélkül közölte, hogy miután több hivatalból is értesítették, hogy a diákok a tanáraik megkérdése nélkül „skaricáznak” illegálisan, ő olyan döntést hozott, amely kizárja a hősködést vagy a gyávaság ódiúját. Fogadjuk el, hogy itt nem a fegyelmi előtti bátorság a tét. Ezzel Juhász István tanár úr is egyetért. Ő már beszélt is dr. Imre Lajos nyugalmazott professzor úrral, aki hidelvei presbiter, tehát dr. Imre Lajos és dr. Horváth Jenő felváltva fogja felolvasni az előadásainkat. Még azt is közölte, hogy az ügybe ne vonjunk be másokat, ő pedig megbeszéli kimentésünket. Máskor pedig gondoljuk meg jobban, hogy a még az oly ártatlannak tűnő skaricázás is súlyos következményekkel járhat. Aki úgy gondolja, hogy még igazítania kell a dolgozatán, az forduljon Imre Lajos professzor úrhoz vagy dr. Mózes Andrásához. Majd azzal zárta közölnivalóját, hogy különben pályamunkákat lehet készíteni az év végéig, és ehhez szívesen felajánlja a maga segítségét. Azzal a nyitott ajtóhoz állt, s miközben áldást és békességet kívánt, szinte siettetett is kifelé a rövid kézfogással.

Így is történt, megtorlás nem esett, máig is hálás vagyok a hajdani diplomatikus intézkedésért. Ráadásul Imre Lajos professzor úr házi könyvtárában még leányával, Imre Magda tanárnővel is megismerkedhettünk, aki forrásmunkákkal és jegyzetelési tanácsokkal látott el. Ennek később is nagy hasznát vettem, főleg akkor, amikor a második lelkészképesítő vizsgára benyújtandó dolgozatomat az 1744-es erdélyi énekeskönyvről írtam, máskor pedig Keresztesi Józsefről kerestem könyvészeti adatokat. Pályamunkát is vállaltam a Biblia magyar fordításairól, az évvárói ünnepélyen pedig kezét fogott velem a rektor úr és átadta a jutalomkönyveket.

Hollandiai rubaszövet és kukoricázás

Az 1968-as nyári szünidőben a teológiai hallgatók postán érkezett, teljes öltönyhöz való anyagot kaptak, amire az évfolyamvezető tanárunk olyszerű nyomozásba kezdett, mintha loptuk volna. A szentírásismereti óra azzal telt, hogy mindenkit sorra faggatott: miért kapta a szövetet, ki a holland feladó és honnan ismeri? Ilyen és ehhez hasonló keresztkérdéseket tett fel.

Amikor reám került a sor, egy kissé színesen ecseteltem, hogy ez alkalommal engem elkerült a szerencse, így nincs miről beszámolnom, de hátha nekem is küldenek, mert a szüleim alig tudják ruházni az öt gyermeket, és remélem, hogy az én csomagomat nem lopták el a postán, hiszen egyedüli vagyok, aki lemaradt, erre pedig nem látok különösebb okot. Erre aztán elsötétült a szemüvege, nem akarta hinni történetemet, de valahogy megbékéltünk a nyilvánosság előtt. Írásbeli jelentést kért, továbbá vasárnap délutánra meghívott teára, a lakására.

Hazaautaztam Sármásra, nem írtam semmiféle jelentést és a teázás is elmaradt, mert szombaton és hétfőn is dolgoztunk a földeken. Hívtak is a titkári hivatalba, ahol a prorektor várt, aki engem menten a „csűrhe” szószólójának nevezett. Bizonyára nem hatódtam meg a korholástól, mert sejtettem, hogy minémű lélek lakozik őbenne. Nem

az volt a hibája, hogy unitárius volt, hanem véres szája miatt félték tőle. Olyan kommunista párttagként ismerte a város, akit jobb elkerülni.

Amikor végre a rektorunk elé kerültem, egyszerűen elmondtam, hogy a testvéremmel kukoricát szedtünk, az évfolyamvezető tanár pedig többek között azért orrol reám, mert nem nyilatkozom neki írásban a ruhaszövet ügyről.

– Semmi baj – villant fel a rektor úr szeme –, ha majd újra magával foglalkozik, megkérdezheti, hogy honnan származik a tanár úr új ruhája, hiszen már meg is csináltatta divatosra és az Intézetben is bemutatta. Maga pedig hol skariczázik, hol kukoricázik, most üljön oda a másik asztalhoz és írjon egy kérvényt, hogy családi ügyben a szüleinél tartózkodott és utólag engedélyt kér a mezőgazdasági munka befejezésére.

Az esetnek aztán híre ment, valószínűleg Sally és Henk van der Graaf törődött azzal, hogy nekem is küldjön valaki ruhaanyagot, és még bélést, cérnát és gombokat is csomagoltak a szövethez. Ez igazán nagy segítség volt, hiszen téli időben, segítség nélkül ki sem mozdulhattam az épületből. Otthon az édesapánk régi nagykabátját hurboltuk, amíg Bojtor Istvánék felruháztak. Kolozsváron harangozáskor a Zsarnóczay Pál zöld nagykabátját viseltük felváltva, aki viszont az én kék szvetteremmel járt színházba. Az új ruha különben jól foghatott a főtitkárnak, főkönyvtárosnak, újszövetséges, ószövetséges és két lutheránus tanárunknak is, akik galoppban doktoráltak. Színből ezekkel is kezet fogtak a mi tisztességes tanáraink, doktorra fogadták őket. Dobri Janó bácsi ítéletes szavait, hogy ezek valószínűleg stricik, mi is átvettük, mert 1956 előtt és után is kerítő módjára, lelketlenül jelentettek a román állambiztonsági szerveknek. Azt, hogy némelyikük úgy másképpen, puhábban is spiclikedhetett volna, szalmával is etethette volna a politikai rendőrséget, nem ezen a helyen kell tárgyalnunk, de azt sem tehetjük, hogy a rontásaik fölött örökre szemet húnjunk, amikor annyi fájdalmat okoztak, elsősorban a hitsorsosaiknak.

Igazi megkönnyebbülésünkre harmadéven Juhász István lett az évfolyamfelelős professzorunk. Még most is igazán érdekel, hogy miként szabadultunk meg a korábbi atyafi kezéből, akit a bukaresti lutheránus egyházközségből ejtőernyőztek az Intézetbe, és Dávid Gyulát követte a rektorságban, persze az után, hogy szemfényvesztésből ő is doktorált.

A zárolt posta

Szénior koromban történt, talán 1970 novemberében: öt napig nem kaptuk ki a leveleinket. Dávid Gyula rektor urat a kapuban vártam, aki nem állt meg, de visszaszólott, hogy estére menjek a lakására egy megbízható diákkal. Orth Istvánt nem érhettem el, így Erdélyi Zoltán szobatársammal kopogtattunk a parókiális ház hatalmas ajtaján. Ifj. Dávid Gyula engedett be. Róla Dobri Janó bácsi mindig elismeréssel beszélt, hektárnyi hagymát ültettek együtt a rabmezőkön, hét év börtönbüntetésre ítélték. Ő is meghallgatta az aggodalmunkat. (Erdélyi Zoltán még hozzáfűzte, hogy nagybátyját, dr. Fazakas János sebészt is értesítette a diákposta zárolásáról.) Arra jutottunk, hogy másnap hivatalosan kérünk segítséget az irodában a helyzet kezeléséhez. Ifj. Dávid Gyula tegezett és felajánlotta, hogy az Intézetben dolgozó felesége által hozzá is fordulhatok tanácsért. Katika aztán többször is figyelmeztetett: most megint vigyázni kell a „barátainkra”.

Kétségtelen, hogy a postánk visszatartását a szekuritáté rendelte el valamilyen céllal, és az is visszajelzés volt, hogy az egykori szabadkőműves páholy bejárata előtti buszmegálló tömegéből nekem rontott a göndörhajú bőrkabátos, máskor fehérkabátos, és azzal fenyegetőzött, hogy összetör. Ez az alak évekig mindig órarendszerűen, déli fél egykor jelent meg a főtitkári szoba előtti padon és addig várt, amíg a főtitkár behívta

oda. Kulcsra zárták az ajtót és feltételezhetően együtt nézték át a postai küldeményeket, legalábbis a gyanúsakat. A leveleket kiosztó diák azután déli két órakor vehette át a paksamétát, már azt, amit meghagyott a két cenzor.

A tudtommal még nevenincs szekuson kívül, aki azt sziszegte, hogy ne foglalkozzam az ő dolgaival, és aki egész nap a Teológiai Intézet körül ólálkodott, egy szomorú esemény valamilyen módon szintén összefügg a posta zárolásával.

Este kilenc óra tájban két autó robogott be a Teológia kapuja alá, de akkorra már mindenféle idegenek sűrögtek a folyósokon. Átkutatták a könyvtár feletti hálósobát, egy sor szekrényt is, és magukkal vitték Bende Árpád másodéves hallgatót. Ez a beteg marosvásárhelyi diák soha többé nem tért vissza. Minderről később szerezünk tudomást, döbbenet ült az arcokon, a portás senkit sem akart kiereszteni, a bejövőkkel beírátták, hogy aznap este hol jártak. A rektor úr rezignáltan úgy fogalmazott másnap, hogy értem azt az átlátszó ürügyet, amelyet a szolgálatos félrevezetők terjesztettek a házon belül.

– Azt híresztelik, hogy tiltott könyveket találtak nála.

– Biztosan a Bibliáról van szó – morogtam csendesen és ezzel ki is merült a közölnivalónk, annyira gyötört a tehetetlenség és a kiszolgáltatottság. Dr. Geréb Pál alaposan körülnézett a folyósón és váratlanul és nyersen kimondta, hogy mit ér az ilyen híreszteléseket terjesztő ember. (Hasonló megfélemlítési akciót egyszer már átéltem az épületben, Schaser Klaus öngyilkos szebeni cserediák szekrényének az átkutatásakor. A „delegációt” akkor is a főtítkárral vezette fényes nappal, a folyósokon, a kegyelet legcsekélyebb jele nélkül.)

A zárolt posta történetéhez tartozik, hogy nemsokára Bukarestbe vittem Juhász István professzor úr leveleit: az Orthodox Teológia egyik tanárához, Dumitru Stăniloae professzor úrhoz, Székely Károly bukaresti lelkészhez és a német lutheránus parókiára. Amikor visszaérkeztem, az internátusi felügyelő tanár habzó szájjal ordított az ebédlőben száz ember füle hallatára, hogy kinek az engedélyével járom a fővárost stb. Pedig volt annyi eszem, hogy senkinek sem beszéltem erről a tértijegyes, huszonnégy órás vonatozásról. A titkosszolgálat által összeállított iratgyűjtőmben immáron megtekinthető, hogy ez a tanár úgy jelenti fel Juhász Istvánt és Dávid Gyulát, mint akik megakadályozták abban, hogy 1971-ben kicsapasson engem a teológiai magiszteri tanfolyamról. A hollandiai diákokról is csupa rosszat jelentett. Magda van der Ende az egyik tanúja annak, hogy már a harmadik esztendőben fel akarták számolni ezt a jelentős peregrinációs és egyházpolitikai kompjáratot. Még rágondolni is rossz, hogy mi lett volna, ha ő került volna az Intézet élére, aki Horváth Lászlónak és még annyi embernek volt egyik sírásója. (Horváth Lászlónak még mindig jeltelen a sírja a néhai szegények temetőjében, a Kajántó-úti rabtemetőben a faszor mögött.)

Búcsú d. dr. Dávid Gyulától

Sajgott a szívem, mert menekülésre készülődtem. Igen is, meg nem is. Aki átélte a kényszerű döntések általi kettészakíttatást, az tudja csak, hogy mit jelent elmenni Erdélyből, ahol a puliszka és saláta mellett boldogan maradhattunk volna a gyülekezeti paradicsomunk kertjében. Sem Isten, sem a kenyér nem hiányzott az életünkből, utolsó két újosi évünket emberileg mégis a szekuritátés hajsza és a betegség pecsételte meg. A templomot azért „megépítettük”, azaz tetőtől fundamentumig renováltuk, könyveim javát szétoztottam, áldott emlékü Juhász András aztán el is vitte egyszer a

szótárakat és kommentárokat a Teológia könyvtárába. Az utolsó években egyre több Dosztojevszkijt olvastam, az egyház szántóföldjének, az eke szarvának, a szántóvető halálos kötelességeinek a jelentését fejtegettem. A kálvini polgári engedelmesség és engedetlenség tételeinek a napi alkalmazását tárgyaltam Hánnikával, a szüleimmel, Bíró József, Orbán János, Raduch Zsolt komámmal és több barátommal.

Szeretteink közül szinte mindenkit felkerestem, s volt, akivel többé sohasem találkoztam. 1983 augusztusában Dávid Gyula bácsi – akkor már így szólíthattam – úgy irányította sétálásunkat a bástya irányába, hogy ne kelljen ismerősökkel találkozunk. (Ilyen közös „ismerősnek” számított például a Református Egyházra szakosodott Onac Ioan szekus őrnagy, akit Dávid Gyula a förtelmes háborgatók kategóriájába sorolt. Egyszer Gy. Szabó Bélához mentünk, azt hiszem valamelyik albumából akartunk nagy példányszámban vásárolni. Ez az ordas szekus pedig hirtelen kisirült a Bánffy palota hátsó bejáratának lépcsője alól, és a rektor úr kabátjának a gombján próbált igazítani. A lelkészi társadalom részéről Onac azért megérne egy tárgyalást, akár életben van, akár nem. Ungvárit még el is temettük, de post mortem őt is be kellene perelni.)

Először a teológiatörténeti kérdések kerültek sorra, s így az Eduard Thurneysen-féle prédikációs kötet fordítójának a kiléte felől érdeklődtem. Arról, amely az 1950-es évek közepén került ki a Kelemen báró-féle „Jó Reménység” nyomdából, vagyis a Teológia sokszorosító műhelyéből. (Ennek még a tájékára sem mehettünk, mert a szekuritáté lepecsételte és a bejárat melletti méhész üzletet vezető szekus kapitánnyal őriztette.) Ezután a székelyudvarhelyi Szabó András fordítói hagyatéka, a latinból fordított Kálvin szövegek sorsa felől érdeklődtem, mert szükségem volt a Zsidókhoz írott levél kommentárjának az előszavára a Johannes á Lascórol szóló disszertációm valamikori megírásához. Végül elmondtam, hogy találtam Hollandiában egy Bod Péterről szóló és késői utóda, Bod Etelka által dedikált kötetet, amely a mi esetünkben azért is érdekes, mert egy Dávid Gyula nevű kohlbriugianus teológus volt a férje, és van-e közöttük rokoni kapcsolat? Hogyan is emlékezhetnék a válaszai összességére, amikor zokogott a lelkem, és tudtam, hogy most az atyák nemzetségének lenne reánk nagyobb szüksége. Viszont megmaradt emlékezetemben a kérdése, hogy vajon megőrizte-e István öcsém a Bod Péter 1940-es években megjelent *Önéletrását*, amelyet tőle valamikor kölcsönkért?

– Ennek most nemigen tudok utánanézni – feleltem –, mert hollandiai családlátogatásra készülünk, és valószínűleg...

Ekkor egyenesen a lelki szemével nézett rám és látott át. Tudott a besztercei meghurcoltatásainkról. Most már nemcsak kezét adott, hanem egy mozdulattal meg is támogatott, és azt mondta, hogy Árapatakon az a mondás járta: *Nem az a legény, aki üti, hanem aki állja.*

Rezignált együttérzéssel búcsúzott.

– Menjenek szó szerint Isten hírével. Mi már nem tehetünk sokat magukért, de egy-egy levéllel majd támogatjuk ott, ahol lehet.

Azóta, bárhol is legyünk, őrizzük a csendes erőt jelképező d. dr. Dávid Gyula jó hírét és emlékét.

D. dr. Dávid Gyula irodalmi munkássága*

Önálló kötetek, füzetek

Kálvin gazdasági etikája. Dolgozatok a református teológiai tudomány köréből 9. Kiadják: az Erdélyi Református Egyházkerület Kolozsvári Theol. Fakultásának tanárai. Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet Részvénytársaság, Cluj – Kolozsvár 1931.

A keresztyén etika kérdése és irodalma a jelenben. Dolgozatok a református teológiai tudomány köréből 15. Kiadják: az Erdélyi Református Egyházkerület Kolozsvári Theol. Fakultásának tanárai. C. Grafica kny., Cluj – Kolozsvár 1934.

A keresztség sákramentuma. Székelyudvarhely 1949. Újraközölve: *A keresztség sákramentuma.* Tanulmány a rendszeres teológia köréből. [Nagy László előszavával.] Szemle Füzetek 3. Kolozsvár 1991.

Kéziratok

A gyermek fegyelmzése a középiskolában. [Középiskolai vallás tanári szakértekezés. Árapatak] 1935. Gépelt kézirat.

A közösségi élet etikája. Theologiai m. tanári dolgozat. Árapatak 1936. 82 old. Gépelt kézirat.

Fordítások

Hartenstein Károly: Ámos, a próféta. A Biblia tanulmányozásához. Fordította Dávid Gyula. Az Erdélyi Református Egyházkerület Iratterjesztésének kiad. Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet Részvénytársaság, Kolozsvár 1930.

Isten és a kenyér. Barth Károly, Brunner Emil, Thurneysen Ede válogatott beszédei. Fordította Dávid Gyula. A fordító kiadása. Patria kny., Sft. Gheorghe-Sepsiszentgyörgy, Araci – Árapatak, 1932.

Gondozásában megjelent kötetek

Kálvin János magyarázata Pál apostolnak Timotheushoz írt leveleibez, melyet az 1565-i genfi latin nyelvű kiadás szövegéből magyar nyelvre fordított Szabó András. Magyar nyelven kiadja: Dávid Gyula református lelkész, theol. m. tanár. Könyvnyomda R.-T. Odorheiu – Székelyudvarhely 1939.

Kálvin János magyarázat Máté, Márk és Lukács összhangba hozott evangéliumához. I. kötet. Rábold Gusztáv fordítása. Kálvin János újszövetségi írásmagyarázata. Magyar nyelven kiadja: Dávid Gyula református lelkész, theol. m. tanár. Grafika Könyvnyomda, Kolozsvár 1939.

Kálvin János magyarázat Máté, Márk és Lukács összhangba hozott evangéliumához. II. kötet. Rábold Gusztáv fordítása. Kálvin János újszövetségi írásmagyarázata. Magyar nyelven kiadja: Dávid Gyula református lelkész, theol. m. tanár. Könyvnyomda R.-T. Odorheiu – Székelyudvarhely 1940.

Kálvin János magyarázat Máté, Márk és Lukács összhangba hozott evangéliumához. III. kötet. Rábold Gusztáv fordítása. Kálvin János újszövetségi írásmagyarázata. Magyar nyelven kiadja: Dávid Gyula református lelkész, theol. m. tanár. Ez a kötet az Ifjú Erdély (Kolozsvár, Református Theologia) kiadásában jelent meg. Sylvester Irodalmi és Nyomdai Intézet Rt, Budapest 1941.

Kálvin János magyarázat Máté, Márk és Lukács összhangba hozott evangéliumához. IV. kötet. Rábold Gusztáv fordítása. Kálvin János újszövetségi írásmagyarázata. Magyar nyelven kiadja: Dávid Gyula református lelkész, theol. m. tanár. Ez a kötet az Ifjú Erdély (Kolozsvár, Református Theologia) kiadásában jelent meg. Sylvester Irodalmi és Nyomdai Intézet Rt, Budapest 1942.

A kiadó előszava. In: *Kálvin János magyarázat Máté, Márk és Lukács összhangba hozott evangéliumához.* I. kötet. Rábold Gusztáv fordítása. Kálvin János újszövetségi írásmagyarázata. Magyar nyelv-

* Ez a bibliográfia a Német Zoltán által összeállított lajstrom (ld. D. dr. Dávid Gyula munkássága. In: *RSZ* 2002/2–3, 250–255) kiegészítése és pontosítása Bak Ágnes: *Az Út folyóirat repertóriuma* (Szakvizsga dolgozat. Kolozsvár 2001; kézirat), Kozma Zsolt: *A Kálvinista világ és a Kiáltó szó repertóriuma* (Erdélyi egyháztörténeti füzetek 11. A Kolozsvári Református Teológiai Akadémia Protestáns Egyháztörténeti Tanácskének kiadványsorozata. Kolozsvár 2003), valamint a d. dr. Dávid Gyula hagyatékában fennmaradt sajtó feljegyzések alapján.

ven kiadja: Dávid Gyula református lelkész, theol. m. tanár. Grafika Könyvnyomda, Kolozsvár 1939, [I–II].

Kálvin János magyarázatai az Apostolok cselekedeteihez. I. kötet. Szabó András fordítása. Magyar nyelven kiadja: Dávid Gyula református lelkész, theol. m. tanár. Könyvnyomda Részvénytársaság, Székelyudvarhely 1941.

Kálvin János magyarázatai az Apostolok cselekedeteihez. Szabó András fordítása. II. kötet. Magyar nyelven kiadja: Dávid Gyula református lelkész, theol. m. tanár. Könyvnyomda Részvénytársaság, Székelyudvarhely 1942.

Tanulmányok, prédikációk, könyvismertetések és egyéb cikkek

1927

A baseli református egyház belső életének külső felépítése. In: *RSZ* 1927, 8–12.

Thurneysen Eduard. In: *RSZ* 1927, 246–249.

Krisztus szolgája. Kol 1,24–25. In: *Az Út* 1927, 161–165.

1928

Kálvin néhány imádsága. In: *RSZ* 1928, 36–39.

Bultmann „Jézus”-a. In: *RSZ* 1928, 333–334.

A hit Kálvinnál. In: *RSZ* 1928, 457–460.

A hit. In: *RSZ* 1928; 632–635.; 651–654.

Hermann von Senden: Der Heidelberger Katechismus im Unterricht. In: *Az Út* 1928, 120–123.

1929

Szolgálatunk egyoldalúsága. In: *Az Út* 1929, 177.

Kálvin, mint írásmagyarázó. Az efézusi levél. Kálvin János magyarázata Pálnak az efézusbeliekhez írt leveléhez. Filippi 2:21. v. magyarázata Kálvintól. In: *Az Út* 1929, 39–51.

Thurneysen Eduard: Az elveszített paradicsom. Fordította Dávid Gyula. In: *Az Út* 1929, 180–185.

Hogyan maradhat a lelkipásztor theologus? In: *Az Út* 1929, 311–315.; 325–332.

Dr. Tavaszy Sándor: A dialektikai theologia problémája és problémái. Kolozsvár 1929. In: *Az Út* 1929, 333–335.

Dr. Imre Lajos: Isten és az emberi lélek. Az egyéni pásztoráció alapp problémái. Kolozsvár, 1929. In: *Az Út* 1929, 335–337.

Dr. Tavaszy Sándor: A kijelentés feltétele alatt. Theologiai értekezések. Kolozsvár 1929. In: *Az Út* 1929, 337–339.

Folyóiratok szemléje: Evangelisches, Missionsmagazin Heidenbote, Reformierte Schweizer Zeitung. In: *Az Út* 1929, 203–205.

1930

Újabb homiletikai problémák. In: *Az Út* 1930, 4–11.

A Lélek és bűnbánat. In: *Az Út* 1930, 161–164.

A kultúra kérdése a dialektikai theológiában. In: *Az Út* 1930, 211–224.

1931

Kálvin gazdasági etikája. In: *Az Út* 1931, 75–85., 102–111. Különkiadásban: *Kálvin gazdasági etikája*. Dolgozatok a református theológiai tudomány köréből 9. Kiadják: az Erdélyi Református Egyházkerület Kolozsvári Theol. Fakultásának tanárai. Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet Részvénytársaság, Cluj-Kolozsvár 1931.

1932

A Heidelbergi Káté magyarázata. Gyűjteményes kiadás, 1932. In: *Az Út* 1932, 150–152.

1933

Tavaszy Sándor: Református Keresztyén Dogmatika. Kolozsvár, 1932. In: *Az Út* 1933, 28–36.

Református sajtónk kérdései. In: *Kálvinista világ (Kálv. V.)* 1933, 79–81.

A református egyházfegyelem alapelve. Bevezető előadás a sepsi egyházmegyének az egyházfegyelmelési tervezetet tárgyaló lelkészi értekezletére. In: *RSZ* 1933, 388–396.

1934

A láthatatlan templom. Ravasz László, Baltazár Dezső, Hetessy Kálmán, Muraközy Gyula, Szabó Imre, Vargha Tamás rádioprédikációi. Budapest 1933. In: *Az Út* 1934, 24–26.

Die Seele des Christentums. Berlin 1932. In: *Az Út* 1934, 26–27.

A keresztyén ethika kérdése és irodalma a jelenben. In: *Az Út* 1934, 33–40.; 51–59.; 97–106.; 139–144. Különkiadásban: *A keresztyén ethika kérdése és irodalma a jelenben*. Dolgozatok a református teológiai tudomány köréből 15. Kiadják: az Erdélyi Református Egyházkerület Kolozsvári Theol. Fakultásának tanárai. C. Grafica kny., Cluj – Kolozsvár, 1934.

A reformáció kulturális és nemzeti jelentősége. In: *Az Út* 1934, 177–181.

Az ige, mi és a nép. *Ez* 33,1; *Ez* 33,7–9. In: *Az Út* 1934, 201–205.

A magyar falu mai kérdései. In: *Kiáltó Szó* (*K. Szó*) 1934, 22–23.

A magyar falu és az elnemzetietlenedés kérdése. In: *K. Szó* 1934, 29–30.

A magyar falu és a mai gazdasági helyzet. In: *K. Szó* 1934, 45–46.

1935

Hitt ő és az ő házanépe. Jn 4,46–54. [prédikációvázlat] In: *Az Út* 1935, 27–28.

A jó pásztor életét adja a juhaiért. Jn 13,34–35. Szeressétek egymást. Jn 10,1–18. [prédikációvázlatok] In: *Az Út* 1935, 29–32.

A theologusképzés reformja a romániai ref. egyházban. In: *K. Szó* 1935, 136–138.

Fontos határozat a lelkészértekezlet ügyében. In: *K. Szó* 1935, 139–140.

1936

A konfirmáció a Heidelbergi Káté alapján. In: *Az Út* 1936, 9–25.

Bűn és ethika. In: *Az Út* 1936, 235–245.

Az egyház a Szentlélek vezetése alatt. In: *K. Szó* 1936, 81–82.

Barth Károly pályafutása. In: *K. Szó* 1936, 96–97.

László Dezső: Két tűz között. A modern magyar irodalom és a református egyház. In: *K. Szó* 1936, 7. szám, borítólappal.

1937

Menjete be a szoros kapun. Mt 7,13. In: *Az Út* 1937, 33–34.

A református teologia tanítása az államról. In: *Az Út* 1937, 41–49.; 69–76.

A keresztyén ember az államban. In: *Az Út* 1937, 164–167.

A igehirdetés ellenőrzése. In: *Az Út* 1937, 248–254.

Krisztus Király. Ef 1,20–23. Ítélni jön. Mt 16,27. A Szentlélek hatalma és ajándéka. ApCsel 2,17–21. Újjászüli. Jn 3,5–6. Az egyház alapja. Róm 8,29–30. [prédikációvázlatok] In: *Az Út* 1937, 89–96.

Levél. [Magyar református közéleti kérdések.] In: *K. Szó* 1937, 59–60.

A reformáció közösségteremtő ereje. In: *K. Szó* 1937, 101–102.

Értsük meg Makkai Sándort. [A „nem lehet” kérdés.] In: *K. Szó* 1937, 42–43.

1938

Az igehirdetés ellenőrzése. In: *Az Út* 1938, 10–15.

Keresztyén nacionalizmus. In: *K. Szó* 1938, 81–82.

1939

A presbitérium és a Férfiszövetség viszonya. In: *K. Szó* 1939, 90–91.

Konfirmáció és gyülekezeti tagság. In: *K. Szó* 1939, 25–27.

Botránkozás Barth Károlyon. [A Hromádkának küldött levél.] In: *K. Szó* 1939, 12–13.

Lelki mozgósítás. In: *Református Gyülekezeti Élet* (RGYÉ) 1939/1.

A gyülekezet munkásai. In: *RGYÉ* 1939/2.

A Lélek gyülekezete. In: *RGYÉ* 1939/3.
 Egyház és iskola. In: *RGYÉ*, 1939/4.
 Parancsoló számok. In: *RGYÉ* 1939/7.
 A reformáció megkérdéz. In: *RGYÉ* 1939/8.
 Ki a jó egyháztag. In: *RGYÉ* 1939/11.

1940

Krisztus egyháza. Mt 11,25–30. Krisztus rokonai. Mt 12,46–50. A kegyelem és a hit győzelme.
 Mt 15,21–28. Krisztus hatalma. Mt 17,22–27. [prédikációvázlatok] In: *Az Út* 1940, 3–8.
 Egy városi gyülekezet kérdései. In: *Az Út* 1940, 111–116.; 137–143.; 162–171.
 A Lélek és egyházunk megújulása. [Textus nélküli pünkösdi meditáció.] In: *K. Szó* 1940, 59–60.
 Isten népének jövője. In: *RGYÉ* 1940/1.
 Életünk legsürgősebb kérdése. In: *RGYÉ* 1940/2.
 Egyházunk legsürgősebb kérdése. In: *RGYÉ* 1940/3.
 Hit és Élet. In: *RGYÉ* 1940/4.
 A dolgozó egyháztagok. In: *RGYÉ* 1940/6.
 A református életforma. In: *RGYÉ* 1940/6.
 Előre nézzünk. In: *RGYÉ* 1940/8.
 A családalapítás lelki feltétele. In: *RGYÉ* 1940/8.
 A családalapítás testi feltétele. In: *RGYÉ* 1940/9.
 A házasság és a család rendeltetése. In: *RGYÉ* 1940/11–12.
 Akadályt nem ismerünk. In: *RGYÉ* 1940/13.

1941

A lelkipásztor az új magyar helyzetben. In: *RSZ* 1941, 49–52.
 A reverzáliskérdés. In: *RSZ* 1941, 165–167.
 Székelyudvarhelyen tartott népfőiskola. In: *Az Út* 1941, 132–136.

1942

Választás vagy kinevezés? In: *RSZ* 1942, 313–316.
 A theologiai hallgató-hiány megszüntetése. In: *K. Szó* 1942, 135–137.

1943

A házasság és család. Miért rendelte Isten a házasságot és a családot? Miért jutott válságba a házasság és a család élete? In: *Az Út* 1943, 239–247.
 A házasság és család. Hogyan kell a családalapításra készülni? In: *Az Út* 1943, 307–310.; 273–278.; 307–310.
 Az egyház és állam viszonyának alakulása. In: *K. Szó* 1943, 97–100.
 Első királyunk hagyatéka. In: *Székely Közélet (SZK)* 1943/34.
 Társadalmi megbékélést. In: *SZK* 1943/40.
 Dunántúl – Székelyföld. In: *SZK* 1943/41.
 Uralkodó eszmék. In: *SZK* 1943/46.
 A szociális életmagatartás felé. In: *SZK* 1943/47.
 Székely szemmel. In: *SZK* 1943/48.

1944

A gyermek vallásáért folytatott küzdelem. [Egyháztörténeti áttekintés is.] In: *K. Szó* 1944, 14–18.
 Szolgálni akarunk. *SZK* 1944/3.

1947

Prédikáció-vázlatok. In: *RSZ* 1947, 499–505.; 533–537.
 A magyarországi református egyház reformációs törekvései. In: *RSZ* 1947, 587–591.
 Baczkamadarasi Kis Gergely hozzászólása az ágendakérdéshez In: *RSZ* 1947, 653–657.

1949

A dogmatikai alapfogalmak Brunner dogmatikájában. In: *RSZ* 1949, 79–82.; 175–178.; 241–246.; 277–280.; 335–337.

1952

A keresztség sákramentuma a hitvallások alapján. In: *RSZ* 1952, 44–59.

1954

A II. Helvét Hitvallás tanítása az egyházi szolgák alkalmazásáról. In: *RSZ* 1954, 79–85.

1955

Generális vizitáció. In: *RSZ* 1955, 51–65.

„Őrhelyemre állok”. In: *RSZ* 1955, 163–165.

Nehémiás könyve a gyülekezeti igehirdetésben In: *RSZ* 1955, 197–209.

1956

Újévi igehirdetésünk. In: *RSZ* 1956, 3–12.

Püspöki vizitáció a zilahi egyházmegyében. In: *RSZ* 1956, 66–80.

Vásárhelyi János egyházkormányzatának alapelvei In: *RSZ* 1956, 173–180.

A Bethesda tavánál. In: *RSZ* 1956, 259–262.

Püspökünk látogatása néhány székelyföldi gyülekezetben. In: *RSZ* 1956, 333–336.

1957

Egyháztagság és gyülekezeti fegyelmezés. In: 1957, 193–199.; 226–232.

Szabó András. In: *RSZ* 1957, 275–277.

Mit tanított Luther a lelkipásztori szolgálatról már 1515-ben? In: *RSZ* 1957, 289–291.

Milyen legyen az egyház szolgája? (A Titushoz írott levél alapján.) In: *RSZ* 1957, 292–296.

1958

Igehirdetés. In: *RSZ* 1958, 34–39.

Püspökünk hetvenedik születési évfordulója. In: *RSZ* 1958, 161–164.

December 30. In: *RSZ* 1958, 345–346.

1959

A lábmosás. In: *RSZ* 1959, 88–91.

Tíz év békeszolgálat. In: *RSZ* 1959, 117–118.

Isten neve. In: *RSZ* 1959, 149–153.

Az egyházkerületi főjegyző, igazgatótanácsai ügyvezető elnök jelentése. In: *RSZ* 1959, 192–196.

Újtjelzők. In: *RSZ* 1959, 216–218.

„Szólj Uram, mert hallja a te szolgád.” In: *RSZ* 1959, 218–220.

A Marosvásárhelyi Zsinat. In: *RSZ* 1959, 245–248.

A sákramentumokról általában. In: *RSZ* 1959, 311–326.

1960

A bűnbánat és megtérés evangéliumi értelme. In: *RSZ* 1960, 74–76.

A Szentlélek kitöltése. In: *RSZ* 1960, 134–138.

A keresztség sákramentuma. In: *RSZ* 1960, 151–161., 226–233.

A reformáció alapigazságai Luther Mártonnak a Római levélhez írt magyarázatában. In: *RSZ* 1960, 195–200.

Isten hú sáfára. In: *RSZ* 1960, 324–327.

1961

Az első gyülekezet belső rendje. In: *RSZ* 1961, 65–71.

Megnyitó beszéd. In: *RSZ* 1961, 133–135.

Isten karácsonyi ajándéka. In: *RSZ* 1961, 350–353.

1962

Üdvözlő beszéde a Kolozsvári Református Egyházkerület nevében In: *RSZ* 1962, 167–169.
Testvéri köszöntés. In: *RSZ* 1962, 193–194.

1963

Igehirdetési vázlatok. In: *RSZ* 1963, 18–22.; 25–28.; 30–34.; 37–39.
A Heidelbergi Káté a Pfalzi Egyházi Rendtartásban. In: *RSZ* 1963, 104–110.
Búthi Sándor ötvenéves. In: *RSZ* 1963, 193–195.
A karácsonyi evangélium. In: *RSZ* 1963, 265–266.

1964

Hitvallási irataink egybekapcsoló ereje. In: *RSZ* 1964, 17–25.
Ezekről gondolkodjatok! In: *RSZ* 1964, 65–66.

1965

Az Úr az én pásztorom. In: *RSZ* 1965, 74–76.
A halottak feltámadása (1Kor 15). In: *RSZ* 1965, 109–120.
A Kősziklán felépülő egyház. In: *RSZ* 1965, 342–346.

1966

Krisztust prédikáljuk. In: *RSZ* 1966, 54–55.
Brunner Emil. In: *RSZ* 1966, 67–69.
A lelkipásztor ajánlólevele. In: *RSZ* 1966, 128–129.
A bűnbocsánatnyerés boldogsága. In: *RSZ* 1966, 192–195.
Barth Károly köszöntése. In: *RSZ* 1966, 291–296.

1967

Egyházunk és a négyszáz éves II. Helvét Hitvallás. In: *RSZ* 1967, 3–7.
Búthi Sándor. In: *RSZ* 1967, 85–87.
A II. Helvét Hitvallás debreceni jubiláris ünnepe. In: *RSZ* 1967, 239–243.
Dr. Nicolae Mladin orthodox érsek beiktatása. In: *RSZ* 1967, 243–244.
Oberwart. In: *RSZ* 1967, 359–360.
Holland vendégeink. In: *RSZ* 1967, 360–362.
És most... In: *RSZ* 1967, 367–370.

1968

Az egyházzól szóló tanítás a Heidelbergi Kátében. In: *RSZ* 1968, 174–185.
A világ világossága. In: *RSZ* 1968, 225–226.
„Consensus confessionum.” (Beszámoló a RVSZ Végrehajtó Bizottságának kolozsvári üléséről.) Társszerző: Juhász István. In: *RSZ* 1968, 227–237.
Látogatás a Holland Református Egyházban. In: *RSZ* 1968, 387–390.

1969

Búcsúbeszéd. In: *RSZ* 1969, 10–11.
Hans Heinrich Brunner: Kirche ohne Illusionen. In: *RSZ* 1969, 307–310.
Üdvözlő beszéd a Protestáns Theológiai Intézet nevében. In: *RSZ* 1969, 361–362.
Igehirdetési terv. In: *RSZ* 1969, 447–451.

1970

Nairobi – 1970. (A RVSZ nagygyűlése Nairobiban.) In: *RSZ* 1970, 282–291.
Vigasztalódás. In: *RSZ* 1970, 406–409.
Az egyedüli Isten. In: *RSZ* 1970, 409–411.

1971

- Keresztelési igehirdetés. In: *RSZ* 1971, 9–12.
 A sánta meggyógyulása. In: *RSZ* 1971, 289–292.
 Üdvözlő beszéd. In: *RSZ* 1971, 317–318.
 Búcsúbeszéd. In: *RSZ* 1971, 386–387.

1972

- Ne félj, mert megváltottalak... In: *RSZ* 1972, 250–254.
 A debreceni ökumenikus ünnepek. In: *RSZ* 1972, 471–473.
 Dr. Imre Lajos doktori kitüntetése alkalmából. In: *RSZ* 1972, 134–136.

1973

- Az ügy szolgálatában. In: *RSZ* 1973, 54–55.
 A lelkigondozók lelkigondozása. In: *RSZ* 1973, 55–56.
 A pásztori cím. In: *RSZ* 1973, 56.
 Etnikum az igehirdetésben. In: *RSZ* 1973, 56–57.
 Egy lelkipásztor vasárnapi imádsága. In: *RSZ* 1973, 57.
 Igehirdetési vázlatok. In: *RSZ* 1973, 383–390.
 Ursinus Zakariás kátémagyarázatából [közli Dávid Gyula]. In: *RSZ* 1973, 403–410.
 Imre Lajos. In: *RSZ* 1973, 435–445.

1974

- A református istentisztelet elvi alapja. In: *RSZ* 1974, 7–12.
 Táplálkozás az igével. Viseljünk gondot magunkra. Az önhitt lelkipásztor. Mások prédikációjának felhasználása. Az íróasztaltól a gyülekezetig. A „felettes egyházi hatóság”. Presbiternevelés. In: *RSZ* 1974, 161–166.

1975

- Thurneysen Eduard. In: *RSZ* 1975, 17–26.
 Lelkipásztor Panasza. In: *RSZ* 1975, 64.
 A gyülekezet megszólítása. In: *RSZ* 1975, 65.
 Az igehirdetés hármas célja. In: *RSZ* 1975, 65–66.
 Gazdálkodás az idővel. In: *RSZ* 1975, 66.
 A parochiális könyvtárak fejlesztése. In: *RSZ* 1975, 67.

1976

- Az Ige magyarázása. In: *RSZ* 1976, 343–344.
 Részlet Babos Sándor lelkész egyik leveléből, Lupény, 1929-ben. In: *RSZ* 1976, 344–345.
 Új egyháztagok gondozása. In: *RSZ* 1976, 346.
 Tallózás. In: *RSZ* 1976, 346–347.
 Robertson lelki életrendje. In: *RSZ* 1976, 347–348.
 Isten gyermekei vagyunk. In: *RSZ* 1976, 428–431.

1977

- Jézus lecsendesíti a háborgó tengert. In: *RSZ* 1977, 63–66.

1990

- A keresztség sákrámentuma. In: *RSZ* 1990, 88–160.

1993

- Egyházunk pásztori munkája. In: *RSZ* 1993, 49–58.

Összeállította:
Adorjáni Zoltán